

PROFESSIONELE STANDAARDEN STRAFRECHT

Preambule

Achtergrond en strekking

In deze notitie zijn de professionele standaarden weergegeven van rechters en raadsheren die werkzaam zijn in de strafrechtspraak. Deze standaarden beogen een weerslag te geven van het onder strafrechters collectief gevoelde vakmanschap. Hoe kijkt de strafrechter zelf tegen zijn werk aan? Wat maakt iemand tot een goed strafrechter?

De standaarden zijn bedoeld ter bevordering van de kwaliteit van het werk van de strafrechters. Zij richten zich zowel tot de organisatie ("de Rechtspraak") als tot de individuele strafrechters, die elk op hun eigen gebied verantwoordelijk zijn voor en aanspreekbaar zijn op de naleving ervan. In het ene geval vraagt de standaard vooral van de organisatie om te faciliteren; in het andere geval ligt de naleving ervan vooral in handen van de individuele strafrechter. De standaarden beogen de balans te herstellen tussen management en professionals, door de regie meer bij de strafrechter te leggen en normen te stellen voor een werklust die toelaat dat onder alle omstandigheden kwaliteit geboden kan worden.

Professionele standaarden in aanvulling op reeds bestaande wettelijke en basis standaarden

Het gaat in dit document om de professionele standaarden 'strafrecht' die niet op zichzelf staan maar beschouwd moeten worden in aanvulling op de meer fundamentele standaarden die al in de wet en bijzondere regelingen, zoals, onder meer, in de NVvR-rechterscode, de Gedragscode Rechtspraak, maar ook het landelijk strafprocesreglement, zijn vastgelegd. Zo moeten rechters onafhankelijk, onpartijdig en objectief zijn, procespartijen en -deelnemers respectvol bejegenen; geheimhouding betrachten en vermijden dat door hun optreden of publicaties het vertrouwen in de wijze van beroepsuitoefening van strafrechters wordt geschaad. Deze fundamentele standaarden komen in dit document niet opnieuw aan de orde. Sommige standaarden, zoals bijvoorbeeld op het gebied van deskundigheid en professionaliteit, komen wel opnieuw aan de orde, maar alleen als een nadere uitwerking ervan. De totstandkoming van deze standaarden is afgestemd met de beroepsvereniging van rechters, de NVvR, die mede initiatieven ontplooit op het gebied van de professionele standaarden.

De selectie, werving en initiële opleiding van rechters is binnen de Rechtspraak verder centraal georganiseerd en genormeerd aan de hand van een serie basis competenties, vaardigheden en persoonskenmerken. Die vereisten worden ook voorondersteld bij het formuleren van de onderhavige professionele standaarden.

Geen standaarden voor gerechtsambtenaren

Hoewel de standaarden zich ook uitstrekken tot de samenwerking van de strafrechter met de juridische, forensische en administratieve ondersteuning zijn de standaarden niet bedoeld om als standaard te gelden voor deze groepen ondersteuning die vallen onder het Algemeen Rijksambtenarenreglement.

Twee niveaus

De opbouw van de standaarden kent twee niveaus, waarbij het eerste niveau (1) moet worden gezien als het niveau van de normen en waarden die in alle discussies in het land breed worden herkend en erkend als basis uitgangspunten. Niveau twee (2) biedt een verdere concretisering en maakt duidelijk wat die 'open deur' nu eigenlijk in de praktijk moet inhouden. Dit zijn ook de standaarden die regelmatig onderwerp van gesprek zullen zijn tussen strafrechters onderling en de organisatie van de Rechtspraak. De standaarden van niveau twee bieden weliswaar 'harde' uitgangspunten, maar laten soms toch verschillende uitwerkingen toe of laten toe dat er in samenspraak met dezelfde strafrechters gemotiveerd kan worden afgeweken.

Totstandkoming

De uiteindelijk geformuleerde standaarden kennen een geschiedenis van veel overleg te beginnen met de landelijke strafrechtmiddag in 2013, gevolgd door vakinhoudelijke gesprekken gevoerd bij elk gerecht en ten slotte de afrondende landelijke strafrechtmiddag op 20 november 2014 waar de standaarden in de afrondende fase zijn gepresenteerd en besproken. Daar tussendoor is er door strafrechters, raadsheren en medewerkers, maar ook binnen het kader van het Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht (LOVS) regelmatig gereflecteerd op de standaarden in ontwikkeling en heeft consultatie plaatsgevonden van partners in de keten zoals de strafrechtadvocatuur en het openbaar ministerie.

Borging

In de totstandkoming, het gebruik en de (kwaliteits)waarborging van de professionele standaarden strafrecht is een centrale rol toebedeeld aan het Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht, dat als een vertegenwoordigend orgaan optreedt namens de strafrechters. Omdat er geen sprake is van een formeel of democratisch mandaat zal het LOVS bij beslissingen aangaande de professionele standaards steeds de strafrechters zelf consulteren of betrekken. Omdat de Rechtspraak in ontwikkeling zal blijven onder invloed van vakinhoudelijke en maatschappelijke veranderingen zijn professionele standaarden geen rustig bezit. Zo zullen in de komende periode de programma's Versterking Prestaties Strafrechtketen (VPS), Digitaal Werken in de Strafrechtketen (DWS), Kwaliteit en Innovatie (KEI) en de Task force OM-ZM invloed hebben op de werkprocessen van strafrechters. Het LOVS zal als kwaliteitsbeheerder van de standaarden al dit soort invloeden moeten toetsen aan de standaarden en wanneer nodig de standaarden in samenspraak met alle strafrechters, moeten aanpassen.

Rechten

Deze professionele standaarden strafrecht zijn bedoeld voor intern gebruik binnen de Rechtspraak. De standaarden zijn niet bindend en in concrete strafzaken is de rechter dus ook niet gebonden aan de inhoud van deze publicatie. Aan deze publicatie kunnen verder ook geen rechten worden ontleend.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het LOVS. Voor het opnemen van gedeelte(n) uit deze opgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot het LOVS te wenden. Hoewel aan deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaardt het LOVS geen aansprakelijkheid voor de aanwezigheid van eventuele fouten en onvolkomenheden.

1. PROFESSIONELE STANDAARDEN STRAFRECHT (niveau 1)¹

- 1.1 Strafrechters zijn goed opgeleid en zorgen ervoor dat ze op de hoogte zijn van de ontwikkelingen op hun vakgebied.
- 1.2 Voor specifieke strafrechterlijke werkzaamheden, zoals voorzitter MK, PR, jeugdrechter en R(h)C, gelden aanvullende eisen.
- 1.3 Een zittingscombinatie is evenwichtig samengesteld uit oogpunt van ervaring en deskundigheid.
- 1.4 De strafrechter wordt logistiek en vakinhoudelijk op adequate wijze ondersteund in de uitvoering van zijn werk.
- 1.5 De strafrechter/voorzitter is verantwoordelijk voor de appointering en de organisatie van de zitting, waaronder de verdeling van werkzaamheden binnen de combinatie.
- 1.6 De strafrechter is verantwoordelijk voor de voortgang van, de regie over en de volledige afdoening van een aan hem toebedeelde zaak.
- 1.7 Elke zaak krijgt een behandeling op maat.
- 1.8 De strafrechter doet een gemotiveerde, begrijpelijke uitspraak die past bij de zaak.
- 1.9 De strafrechter houdt rekening met de maatschappelijke context waarbinnen een zaak speelt.
- 1.10 Strafrechters voeren met elkaar het professionele gesprek.

¹ Waar in deze notitie wordt geschreven over een mannelijke of vrouwelijke functionaris wordt in beide gevallen tevens bedoeld op de vrouwelijke respectievelijk mannelijke functionaris.

PROFESSIONELE STANDAARDEN STRAFRECHT (niveau 2)

Niveau twee vormt een praktische uitwerking van de professionele waarden die onder niveau 1 zijn genoemd. Dit zijn de standaarden die gebruikt kunnen worden tussen strafrechters onderling en in de relatie tussen het management en de strafrechters als groep. Deze standaarden zijn niet altijd geschikt om onverkort te gebruiken in individuele gevallen. Met andere woorden de standaarden van niveau 2 bieden regels waar in samenspraak met de strafrechters gemotiveerd van kan worden afgeweken.

2.1 Strafrechters zijn goed opgeleid en zorgen ervoor dat ze op de hoogte zijn van de ontwikkelingen op hun vakgebied

Opleiding en ontwikkeling

1. Rechters die vanuit een andere afdeling c.q. team² starten binnen het strafrecht krijgen een op hun ervaring toegesneden inwerkprogramma dat in samenspraak met de rechter wordt samengesteld. Het inwerkprogramma omvat ten minste de objectiveerbare criteria waaraan de rechter voldoet wanneer hij zelfstandig kan functioneren als strafrechter.
2. Een strafrechter start zijn inwerkprogramma binnen de meervoudige kamer.
3. Een rechter die vanuit een andere afdeling c.q. team start binnen het strafrecht heeft bij voorkeur meer dan één begeleider. Het rooster stelt de startende strafrechters en begeleiders in de gelegenheid om regelmatig samen te 'zitten' en geeft voldoende ruimte om zaken extra voor te bereiden.
4. De afdeling c.q. het (de) team(s) binnen welke strafrechters ressorteren beschikt (ken) over voldoende daartoe opgeleide materiedeskundige strafrechters³ die regelmatig worden ingedeeld op zittingen waar deze deskundigheid aangewezen is.
5. Een beginnend enkelvoudig zittend strafrechter wordt (ook intern) opgeleid tot enkelvoudig strafrechter en heeft een (collega) coach of mentor.
6. Begeleiders, coaches en/of mentors van strafrechters worden adequaat begeleid en ondersteund.⁴
7. Er wordt met en door strafrechters die vanuit een andere afdeling c.q. team zijn gestart geëvalueerd en teruggekoppeld.

Permanente educatie en ontwikkeling

8. De strafrechter onderhoudt zelf zijn kennis en professionele vaardigheden die relevant zijn voor zijn beroepsuitoefening.

² Afhankelijk van de organisatie van het gerecht valt het rechtsgebied strafrecht soms onder een afdeling (publiekrecht) of direct onder één of meer teams strafrecht.

³ Mensenhandel, fraude, economie, jeugd, WOTS e.d.

⁴ Bijv. door middel van ervaringsuitwisselingsdagen die ondersteund worden door een gedragskundige die de ervaringen in de contacten en communicatie kan helpen analyseren.

9. De strafrechter neemt periodiek deel aan jurisprudentie- en vakinhoudelijk overleg en zit periodiek desgewenst dergelijke overleggen voor. Binnen het gerecht worden regelmatig dergelijke overleggen georganiseerd.
10. De strafrechter behaalt 90 opleidingspunten (PE) in drie jaar, waarvan de inhoud jaarlijks wordt afgestemd op het persoonlijke ontwikkelplan dat in samenspraak met het gerecht is opgesteld en wordt gehanteerd.
11. Beginnende strafrechters rouleren pas na tenminste vier jaar.
12. De strafrechter rouleert tussen rechtsgebieden in overeenstemming met zijn persoonlijk ontwikkelplan.
13. De strafrechter beschikt over mogelijkheden om deel te nemen aan activiteiten binnen en buiten het eigen gerecht, gericht op de bevordering van de kwaliteit van de rechtspleging en de rechtseenheid.⁵

2.2 Voor specifieke strafrechterlijke werkzaamheden, zoals voorzitter MK, PR, jeugdrechter⁶ en R(h)C, gelden aanvullende eisen

Voorzitter meervoudige strafkamer

1. Onder voorzitter van de meervoudige strafkamer wordt de dag- of kamervoorzitter verstaan, die algemene verantwoordelijkheid voor de zitting heeft en andere strafrechters daarbij één of meer zaken kan laten voorzitten.
2. Een voorzitter heeft bij zijn aantreden twee jaar ervaring binnen een meervoudige kamer.

Politierechter

3. Een politierechter heeft bij zijn aantreden ten minste een half jaar ervaring binnen een meervoudige kamer. Vervolgens kan na een half jaar PR zaken in combinatie met MK's worden gestart als economische politierechter, kantonstraf- en Mulderrechter.
4. Een beginnend enkelvoudige strafrechter wordt ondersteund door een (meer) ervaren griffier.
5. Een politierechter/economische politierechter volgt een daartoe gespecialiseerde (interne) cursus voordat hij als zodanig optreedt.

⁵ Hierbij kan gedacht aan deelname projectgroepen, expertgroepen en vakinhoudelijke commissies van het LOVS.

⁶ Onder een jeugdrechter wordt in deze standaarden verstaan een rechter die op grond van artikel 53 Wet RO de titel van kinderrechter draagt, die is opgeleid conform het curriculum jeugdrechter en als jeugdrechter actief is.

Rechter-commissaris

6. Een rechter-commissaris heeft bij zijn aantreden ten minste twee jaar ervaring als strafrechter. Ook bevinden zich op een kabinet rechters-commissarissen die MK-voorzitterservaring hebben.
7. Het horen van kwetsbare verdachten en getuigen dient plaats te vinden door een rechter-commissaris die hiertoe voldoende is geëquipeerd.⁷
8. Voorgeleidingen in jeugdzaken worden gedaan door een kinderrechter die optreedt als rechter-commissaris en die tenminste een opleiding in het jeugdrecht heeft gevolgd.
9. Een rechter-commissaris heeft een minimale benoemingstermijn van 3 jaar.

Jeugd

10. Een jeugdrechter heeft een opleiding gehad volgens het curriculum jeugdrechter.⁸
11. Een jeugdrechter heeft bij zijn aantreden ten minste twee jaar ervaring als strafrechter.

Raadsheer

12. Een raadsheer wordt opgeleid en ingewerkt in het voortbouwend appel.
13. In de ontwikkeling tot voorzitter of unus-raadsheer bij het hof doet de raadsheer bij voorkeur ook ervaring op als strafrechter in de eerste lijn.

2.3 Een zittingscombinatie is evenwichtig samengesteld uit het oogpunt van ervaring en deskundigheid

1. Een zittingscombinatie (inclusief ondersteuning) is, ter beoordeling van de voorzitter, evenwichtig uit het oogpunt van talenten, ervaring (mix ervaren en jonge strafrechters) en kennis (eventuele materiedeskundigheid).⁹
2. Binnen de meervoudige kamer en de raadkamer gevangenhouding die zaken onder het adolescentenstrafrecht behandelen, zit in beginsel een jeugdrechter in de samenstelling. Enkelvoudige adolescenten(straf)zaken worden door de jeugdrechter behandeld.

⁷ Hierbij kan onder meer gedacht worden aan minderjarigen, personen met een verstandelijke beperking of zedenslachtoffers.

⁸ Een jeugdrechter heeft daarbij in ieder geval een gedegen kennis van het jeugdstrafrecht en het jeugdbeschermingsrecht.

⁹ Deze standaard ziet niet alleen op kwaliteit en opleiding, maar juist ook op het (daardoor) bevorderen van een neutrale zaakstoedeling.

3. Van een meervoudige kamer waarop jeugdzaken geïncarnerd zijn maken minimaal twee jeugdrechters deel uit. In de jeugdstraadkamer heeft tenminste een jeugdrechter zitting.

Inzet rechter-plaatsvervangers

4. Uitgangspunt is dat een zittingscombinatie met vaste strafrechters wordt bezet.
5. Plaatsvervangers fungeren als volwaardig lid van de meervoudige kamer.
6. Een zittingscombinatie kent maximaal één plaatsvervanger.
7. Enkelvoudige kamers kennen alleen plaatsvervangers als het een oud strafrechter betreft of een militair lid.
8. Plaatsvervangers nemen ook deel aan de intervisie- en evaluatiegesprekken.

2.4 De strafrechter wordt logistiek en vakinhoudelijk op adequate wijze ondersteund in de uitvoering van zijn werk

Juridische, forensische en administratieve ondersteuning

1. De strafrechter werkt samen met een juridisch medewerker, een, wanneer nodig, forensische medewerker en een stafjurist voor zaaksoverstijgende informatie, die allen over de vereiste kwaliteiten beschikken.¹⁰
2. Een meervoudige kamerzaak wordt zowel formeel, inhoudelijk als logistiek voorbereid door een juridisch en, waar nodig en gewenst, forensisch medewerker. Maatwerk leveren is hierbij uitgangspunt, waarbij zoveel mogelijk dient te worden voorkomen dat dubbel werk wordt verricht.
3. Een enkelvoudige zaak wordt desgewenst voorbereid door een juridisch en waar nodig en gewenst een forensisch medewerker.
4. Een voorbereidingsformulier is een handvat/hulpmiddel voor de behandeling ter terechtzitting en wordt ook als zodanig gebruikt.
5. De strafrechter wordt in alle administratieve zaken ondersteund.

Facilitaire ondersteuning en digitalisering

6. De strafrechter heeft eenvoudig toegang tot actuele kennisbronnen waaronder wetgeving, jurisprudentie, literatuur, Wiki-Juridica en opleidingen, e.d.

¹⁰ In het geval van specialistische strafzaken (mensenhandel, internationaal, jeugd, economie) is de ondersteuning ook gespecialiseerd in de behandeling van de betreffende strafzaken.

7. Strafrechters hebben de beschikking over, en worden in staat gesteld gebruikt te maken van goed werkende ICT- en telehoor(video-conferencing)apparatuur, ook in het buitenland.

Logistieke ondersteuning

8. De strafrechter krijgt tijdig de beschikking over een goed geordend en volledig procesdossier.¹¹
9. De strafrechter wordt bij de planning en appointering van enkelvoudige en meervoudige zaken ondersteund door een planningsbureau en/of verkeerstoren.
10. De rechter-commissaris wordt bij de planning en in de logistiek van zijn werkzaamheden ondersteund door een front-office.¹²
11. Op ieder kabinet is altijd (24/7) een rechter-commissaris bereikbaar, ook ten behoeve van de inzet voor andere kabinetten.

2.5 De strafrechter/voorzitter is verantwoordelijk voor de appointering en de organisatie van de zitting, waaronder de verdeling van werkzaamheden binnen de combinatie

Appointering en voorbereiding

1. Appointering van zaken gebeurt steeds onder regie van de voorzitter. De voorzitter heeft een eigen verantwoordelijkheid voor het dossier en het doorplannen van zaken.
2. De strafrechter appointeert zodanig dat de geappointeerde zaken binnen de werklastnormen kunnen worden behandeld. Indien er in samenspraak met de strafrechters tot stand gekomen relevante (inhoudelijke) appointeringsrichtlijnen voorliggen, oriënteert hij zich bij het appointeren ook daarop. De werklastnormen blijven daarbij leidend. Onder vooraf in samenspraak met de strafrechters opgestelde voorwaarden kan de strafrechter het appointeren mandateren aan daarvoor aangewezen medewerkers binnen de Rechtspraak en/of het Openbaar Ministerie.
3. De voorzitter bepaalt de planning (inclusief voorbereiding en uitwerking) voor een zogenaamde megazaak.
4. Een meervoudige (raad)kamer zaak wordt meervoudig voorbereid en geconcipeerd.¹³

¹¹ Of een dossier geschikt (volledig en geordend) is om tot appointering over te gaan is een verantwoordelijkheid die aan de strafrechter is.

¹² Een front-office is een 'verkeerstoren' binnen het kabinet rechter-commissaris zoals deze is en wordt ontwikkeld in het kader van de versnellingsprojecten van het LOVS en de KEI/Task force.

¹³ Meervoudig voorbereiden en concipiëren impliceert in ieder geval dat elke strafrechter het volledige dossier leest/kent en de uitspraken reviseert.

5. De voorzitter instrueert de juridisch en forensisch medewerker met betrekking tot de wijze waarop zaken worden voorbereid en stuurt de samenwerking tussen de leden van een kamer en deze ondersteuning.
6. Na elke zitting wordt er zo snel mogelijk geraadkamerd, waarbij ook duidelijke afspraken worden gemaakt over de verdere gang van zaken. In de appointering is hiervoor voldoende tijd ingeruimd.
7. Jeugdstrafzaken dienen in beginsel 'gescheiden' geappointeerd te worden, dus niet met meerdere verdachten gelijktijdig op zitting.

Appointering binnen het kabinet

8. Voor een voorgeleiding is er voldoende voorbereidingstijd en voldoende behandelingsduur ingeroosterd.
9. De rechter-commissaris c.q. de raadsheer-commissaris schat de tijd in die nodig is voor getuigenverhoren.

Rooster- werklast- en appointeringsnormen

10. De voorzitter is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderzoek ter terechtzitting (incl. het raadkameroverleg) en zorgt voor voldoende (rust)pauzes voor alle betrokkenen.
11. De norm van een zittingsdag voor de meervoudige kamer bedraagt in totaal maximaal 360 minuten appointeringstijd.¹⁴ Voor een enkelvoudige strafkamerzitting is de norm 210 minuten.¹⁵
12. Een kalenderjaar kent met het oog op de inzet voor zittingen door een fulltime strafrechter effectief 40 werkweken van 40 uur, waarvan 10% van de tijd niet-zitting gerelateerd is.¹⁶
13. Een strafrechter zit gemiddeld 3 dagdelen per 5 werkdagen.¹⁷
14. Strafrechters behalen gemiddeld 30 PE-punten¹⁸ per jaar.

¹⁴ Exclusief raadkamers en pauzes.

¹⁵ Waar wordt gesproken van een enkelvoudige zitting wordt uitgegaan van een halve dag.

¹⁶ De overige 12 weken zijn beschikbaar voor PE, vakantie en feestdagen. Een werkweek bestaat verder uit 40 uur, waarvan 36 uur beschikbaar zijn voor zittingen en 10% voor overige werkzaamheden (deeltijd naar rato).

¹⁷ De werklastnormen gaan uit van gemiddeld twee Promisuitspraken per MK. Wanneer meer dan twee Promisuitspraken per MK uitspraken worden gedaan kan dat gevolgen hebben voor het rooster (of de appointering). Promisuitspraken zijn uitspraken met daarin direct de uitgewerkte bewijsmiddelen weergegeven. De werklastnorm voor een rechter voor een gemiddelde MK ligt daarbij tussen de 24 en 32 uur afhankelijk van de taken en rol (voorzitter of bijzitter), voor een gemiddelde PR en enkelvoudige zittingen van het hof tussen de 16 en 24 uur, voor overige enkelvoudige (straf)zittingen tussen de 12 en 16 uur en voor Raadkamerzittingen tussen de 12 en 18 uur.

¹⁸ Punten met betrekking tot permanente educatie.

15. Om binnen de gerechten voldoende het hoofd te kunnen bieden aan ziekte en 'workflow'-problemen (mega's, spoedeisende zaken en/of een 'overloop van appellens') wordt een reserve strafrechter en -griffier begroot en ingezet.¹⁹
16. Voor de werkzaamheden van de rechter-commissaris in strafzaken wordt per rechtbank 25% van de inzet van de toegestane zittingsformatie strafrechters (dus de formatie exclusief de rechters-commissarissen) ingezet binnen het kabinet rechter-commissaris (1 op 5 is RC, en niet 1 op 4).

2.6 De strafrechter is verantwoordelijk voor de voortgang van, de regie over en de volledige afdoening van een aan hem toebedeelde zaak

1. De zaak volgt, zoveel mogelijk, de strafrechter ('wat een strafrechter begint maakt hij ook af').
2. De voorzitter voert regie en zorgt voor een voortvarende afdoening van de zaak.
3. Indien de strafrechter²⁰ buiten de zitting om communiceert met één van de procespartijen doet hij dat op een voor de andere procespartij transparante wijze. De communicatie met procespartijen gebeurt op een zakelijke en professionele toon.
4. In het geval naar beoordeling van de voorzitter daartoe noodzaak bestaat, zal een regiezitting voorafgaand aan de inhoudelijke behandeling worden georganiseerd.
5. Zaken worden bepaald aangehouden.
6. De strafrechter is verantwoordelijk voor het RM-akkoord (eerste aanleg) en het vrijgeven van het arrest ter executie (tweede aanleg), hij bewaakt de termijnen, ziet op een spoedige afhandeling en wordt daarbij logistiek en administratief ondersteund.

2.7 Elke zaak krijgt een behandeling op maat

1. Bij de behandeling ter terechtzitting houdt de strafrechter rekening met belangen van partijen, slachtoffers en publiek in het licht van de aard van de zaak.²¹
2. De voorzitter draagt tijdens de zitting zorg voor dat partijen zich voldoende gehoord voelen.

¹⁹ De aanduiding reserve strafrechter en griffier is geen synoniem van 'plaatsvervanger'. Op oplossing voor het vraagstuk van 'achtervang' kan ook worden gevonden in de totstandkoming van een 'Vliegende brigade' per ressort.

²⁰ Dit geldt ook voor de rechter-commissaris/raadsheer-commissaris voor zover het onderzoek in de zaak dit toelaat.

²¹ Specialistische zaken, zoals jeugdzaken, die soms meer tijd vragen vanwege de uitgebreide rapportages en de reacties daarop door verschillende getuigen, deskundigen en wettelijke vertegenwoordigers.

2.8 De strafrechter doet een gemotiveerde, begrijpelijke uitspraak en op een wijze die past bij de zaak

1. Een uitspraak van een strafrechter is, ongeacht de inhoud van of aanleiding tot de beslissing, gemotiveerd op een wijze die recht doet aan de zaak.²²
2. Beslissingen inzake de voorlopige hechtenis worden inhoudelijk gemotiveerd.²³
3. Verkorte arresten van de hoven zijn voldoende gemotiveerd voor de eerste lijn.
4. De strafrechter spreekt zijn eigen vonnis uit.²⁴
5. Vordering (verlenging) gevangenhouding van minderjarigen worden behandeld door de 'jeugdstrafraadkamer' die in aanwezigheid van de verdachte en zijn ouders/gezaghebbers bij voorkeur direct uitspraak doet.
6. In het geval van omvangrijke uitspraken is naast de schriftelijke uitspraak een voorleesuitspraak voorhanden met een duidelijke samenvatting ten behoeve van de samenleving.

2.9 De strafrechter houdt rekening met de maatschappelijke context waarbinnen een zaak speelt

1. De strafrechter signaleert en anticipeert zo nodig tijdig op publiciteitsgevoelige en risicovolle zaken.
2. De strafrechter zorgt voor een goede en tijdige communicatie met, en informatievoorziening aan de media afgestemd op de (publiciteitsgevoelige) aard van de zaak.
3. De maatschappelijke context waarbinnen een zaak speelt kan voor de strafrechter een reden vormen tot verwijzing.
4. De strafrechter benadert verdachten, slachtoffers, overige procespartijen en -deelnemers en publiek serieus en respectvol. De strafrechter toont begrip voor emoties. Verzoeken en vragen worden serieus behandeld.
5. Het pedagogisch belang en de privacy van de minderjarige vereisen dat met het toelaten van pers zeer terughoudend wordt omgesprongen.

²² Dit kan betekenen dat de uitspraak voor een breed publiek toegankelijk moet worden gemaakt door daarin meer te vermelden dan alleen het door partijen in de strafprocedure gevoerde debat, en hetgeen daaruit noodzakelijkerwijs voortvloeit.

²³ Dat wil zeggen uitgebreider dan met de gebruikelijke streep- en kruisformulieren.

²⁴ In meervoudige kamerzaken wordt de uitspraak door (ten minste) één rechter van de combinatie gedaan.

2.10 Strafrechters voeren met elkaar het professionele gesprek

1. De strafrechter neemt deel aan regulier georganiseerd (strafrechters-)overleg.
2. Strafrechters geven elkaar feedback. Het verdient daarom aanbeveling dat strafrechters minimaal één keer per twee weken deel uitmaken van een meervoudige kamer in een, zoveel mogelijk, vaste combinatie.
3. Strafrechters hebben jaarlijks enige vorm van intervisie of een andere vorm van professionele reflectie onder supervisie van een professionele begeleider.
4. Strafkamervoorzitters en enkelvoudig zittende strafrechters hebben geregeld inhoudelijk professioneel overleg over de aanpak op zittingen en de gang van zaken rond zittingen.
5. Rechtseenheid is onderwerp van gesprek.